

595. 706492

E61

Ent.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSE ENTOMOLOGISCHE VERENIGING

Officiële afkorting (World List): Ent. Ber., Amst.

Deel 35

1 juni 1975

No. 6

Adres van de Redactie:

B. J. LEMPKE, Plantage Middenlaan 64, Amsterdam-1004 Nederland

INHOUD: G. VAN ROSSEM, H. C. BURGER, C. F. VAN DE BUND, Schadelijke insekten in 1974 (p. 81). — W. M. HERREBOUT, P. J. KUIJTEN en J. T. WIEBES, Stippelmotten en hun voedselplanten (p. 84). — FER WILLEMSE, Parnassiana menalon spec. nov. from the Peloponnese (Orthoptera, Ensifera, Decticinae) (p. 88). — Literatuur (p. 87: W. N. ELLIS; p. 92: TH. VAN LEEUWEN).

Schadelijke Insekten in 1974

door

G. VAN ROSSEM, H. C. BURGER, C. F. VAN DE BUND

Plantenziektenkundige Dienst, Wageningen

DIPTERA: BIBIONIDAE

Van *Dilophus febrilis* L. (een rouwvlieg) werden drie belangrijke aantastingen gevonden in vlas, aardappelen en zomergerst. In alle drie gevallen kon verband worden gelegd met een overmaat aan organische mest. Mogelijk waren andere omstandigheden mede van invloed, zoals de zachte, voorafgaande winter en de uitzonderlijke droogte in het voorjaar.

ITONIDIDAE

Uit Den Helder ontvingen wij een aantasting van de peregalmug (*Contarinia pyrivora* Riley). De soort was vroeger gewoon in ons land, wordt thans zelden aangetroffen. Deze galmug veroorzaakt een gal, genaamd dikkoppen. Hierbij zwelt de jonge vrucht enigszins op en wordt zwart gekleurd. Het verschijnsel kan worden verward met vorstschade.

HYMENOPTERA: DIPRIONIDAE

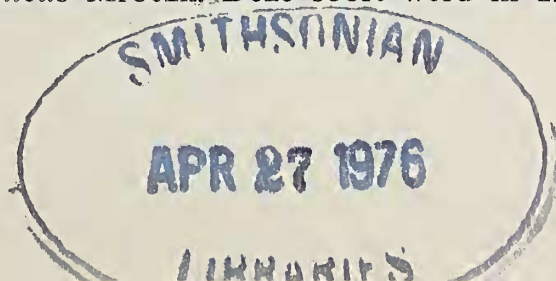
Uit een kwekerij te 's-Graveland ontvingen wij *Diprion*-larven die leefden op *Pinus strobus*. Bij determinatie van de larven bleek dat dit *Diprion similis* (Hartig) betrof, een soort die wij nooit eerder ontvangen hebben. Er treden twee generaties per jaar op.

CHALCIDOIDEA: MEGASTIGMINAE

In de zaden van *Sorbus intermedia* te Zundert werden larven aangetroffen van *Megastismus brevicaudis* Ratzeb. De betreffende *Sorbus* werd gebruikt voor de zaadteelt. Het is mogelijk dat deze Europese soort niet bekend is uit Nederland. Een opvallend verschijnsel bij *Megastigmus*-soorten is dat zij overwegend leven in zaden van naaldhout. Er zijn maar weinig soorten die zaden van loofhout aantasten (Milliron, 1949).

COLEOPTERA: DERMESTIDAE

In een huis in de Jordaan te Amsterdam werd een nieuwe *Anthrenus*-soort voor ons land gevonden, nl. *A. sarnicus* Mroczk. Deze soort werd in 1962 beschreven van de



4-27

Kanaaleilanden, sindsdien zijn een aantal vondsten bekend uit Zd. Engeland, vooral Londen (Edwards, 1969). In het betreffende huis kwamen muizen voor, die bestreden waren.

SCOLYTIDAE

Van het R.I.N. (D. Doom) te Arnhem ontvingen wij bastkevers die in de boswachterij Gieten werden verzameld uit lariksstammen (stormhout), met de vraag of het inderdaad de soort *Ips cembrae* Heer betrof. Dit konden wij bevestigen. Deze bastkever, die in het grootste deel van Europa voorkomt, was uit Nederland nog niet bekend. De hoofdvoedselplant is lariks. De soort schijnt onder bepaalde omstandigheden, bij massaal optreden, primaire schade te kunnen veroorzaken.

LEPIDOPTERA: TORTRICIDAE

Op rozen (*Rosa rugosa*) te Wageningen werd in 1973 en 1974 *Grapholitha tenebrosana* Dup. gevonden als larve in rozebottels. Door uitkweken werd de determinatie bevestigd. De laatste waarneming over deze bladroller dateert van 1939 en 1940 (Doets, 1946) (zie ook Bentinck en Diakonoff, 1968).

GELECHIIDAE

Aan aardappelen in het open veld, rond een losplaats waar ook aardappelen uit het Middellandse Zeegebied zijn aangevoerd, werd in 1973 een ernstige besmetting vastgesteld van de aardappelmot (*Gnorimoschema operculella* (Zell.)). Het is zeker dat deze aantasting ontstond door het wegvliegen van de motten uit de lading van zeeschepen. Door het zonnige en droge weer werden de motten in de gelegenheid gesteld zich voort te planten in de omliggende aardappelvelden.

GRACILLARIIDAE

Op plataan (*Platanus acerifolia*) in een gemeentekwekerij te Ede werd begin september ontdekt dat 85 bomen ernstig waren aangetast door *Phyllonorycter platani* (Stgr.). Dit is een soort die nog niet eerder is gevonden in Nederland (van Frankenhuyzen en Houtman, 1972).

HEMIPTERA: APHIDOIDEA; APHIDIDAE

Te Beek (L.) en Ulestraten (L.) werden gallen op appel gevonden van *Dysaphis radicola* (Mordv.). De determinatie werd bevestigd door Dr. D. Hille Ris Lambers. Deze gallen zijn uit West-Europa niet bekend, hoewel de soort ook in ons land gewoon is op de zomervoedselplant *Rumex*.

Van het Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek te Yerseke ontvingen wij *Cerastium holosteoides*, afkomstig van de slikken van Flakkee ten zuid-westen van Dirksland. Hierop kwam een bladluis voor van de soort *Brachycolus cerastii* (Kltb.). Deze bladluis, die uit Nederland bekend is van verschillende *Cerastium*-soorten, veroorzaakt in het voorjaar een galvormige verandering der groeitoppen. Volgens het gallenboek van Docters van Leeuwen zou het een tamelijk zeldzame soort zijn in ons land.

Er ontstonden in 1974 wederom moeilijkheden door het optreden van *Myzus persicae* (Sulz.), ditmaal in bieten. De zware aantastingen in aardappelvelden, die zich het vorig jaar voordeden (Van Rossem et al. 1974) kwamen dit jaar niet in die mate voor. Het slechte weer in de zomer was hiervan waarschijnlijk één van de oorzaken. In zuid-west Nederland en in Limburg ontstonden in het afgelopen seizoen zware infecties met vergelingsziekte in bieten. Door de zachte winter waren de overwinteringskansen van de waardplanten van dit virus (o.a. zaadbieten en opslag van bieten) gunstig; bovendien kon de belangrijkste overbrenger van het vergelingsziekte virus, *Myzus persicae* (Sulz.), althans in zuid Nederland, door middel van parthenogenetische voortplanting in het veld overwinteren. Een deel van deze populatie heeft waarschijnlijk overwinterd op bietenplanten, die met het virus van de vergelingsziekte besmet waren. Het is waarschijnlijk dat dit er de oorzaak van is geweest, dat al vroeg in het jaar een belangrijke infectie van bietenvelden met dit virus kon plaats hebben.

Bij dit alles komt dat een deel van de parthenogenetisch overwinterde populatie van *Myzus persicae* min of meer resistent blijkt te zijn tegen organische fosforverbindingen.

Dit feit heeft in 1973 waarschijnlijk moeilijkheden gegeven bij de bestrijding van deze bladluis in aardappelvelden (Van Rossem et al. 1974), evenals dit jaar bij de bestrijding in bieten.

Op vele plaatsen in oostelijk Noord-Brabant deed zich in mei en juni schade voor in weilanden, veroorzaakt door *Metopolophium festucae* (Theob.). Het schadelijk worden van deze bladluis in weilanden is voor ons land een ongewoon verschijnsel, in noord Engeland en Schotland is het echter gewoon. Wel zijn aantastingen in gras voor zaadteelt en in hooiland bij ons bekend (Van Rossem et al. 1956 en 1958). Het droge voorjaar en de droge voorzomer zijn waarschijnlijk mede een oorzaak van het optreden der schade in weilanden.

HEMIPTERA: COCCOIDEA; DIASPIDIDAE

In een kwekerij te Lent werden cactussen aangetast door de schildluis *Abgrallaspis cyanophylli* (Sign.). Deze tropische soort, die allerlei gewassen kan aantasten, wordt in ons land zo nu en dan in kassen gevonden.

De schildluis *Aspidiotus destructor* Sign. kwam voor op kokospalm, geïmporteerd uit Spanje. Deze beruchte soort, die in vele tropische gebieden voorkomt, kan vooral kokospalmen zeer ernstig aantasten, maar komt ook op allerlei andere gewassen voor. In ons land hebben wij deze schildluis nooit eerder in kassen, of bij import aangetroffen.

ERIOCOCCIDAE

Te Rotterdam trad de esseschorsluis *Pseudochermes fraxini* (Kltb.) overal talrijk op. Dit is een betrekkelijk zeldzame soort, die de laatste jaren meer algemeen wordt, vooral in het zuiden van het land (Van Rossem 1956 en 1965).

SUMMARY

A review is given of some insects causing damage in the Netherlands in 1974. *Anthrenus sarnicus* Mroczk. was found in an Amsterdam house. *Ips cembrae* Heer, a common European bark beetle, was found for the first time in this country.

LITERATUUR

- Bentinck, G. A. & A. Diakonoff, 1968. De Nederlandse Bladrollers (Tortricidae). *Mon. Ned. ent. Ver.* 3: 5—201.
- Doets, C., 1946. Lepidopterologische mededelingen over 1939—'45. *Ent. Ber., Amst.* 12: 84—91.
- Edwards, R., 1969. *Anthrenus sarnicus* Mroczk. (Col. Dermestidae) the present status of this insect in the British Isles. *Ent. mon. Mag.* 105: 119—121.
- Frankenhuyzen, A. van & G. Houtman, 1972. Bladmeeerders op Bomen en Struiken. *Wetensch. Med. kon. ned. nath. Ver.* 94: 1—60.
- Milliron, H. E., 1949. Taxonomic and Biological Investigations in the Genus *Megastigmus*. *Am. Midl. Nat.* 41: 257—420.
- Rossem, G. van, 1956. Verslag over het optreden van enige schadelijke insekten in het jaar 1955. *Ent. Ber., Amst.* 16: 94—99.
- Rossem, G. van, H. C. Burger en C. F. van de Bund, 1958. Verslag over het optreden van enige schadelijke insekten in het jaar 1957. *Ent. Ber., Amst.* 18: 62—69.
- , 1965. Schadelijke insekten in 1964. *Ent. Ber., Amst.* 25: 148—150.
- , 1974. Schadelijke insekten in 1973. *Ent. Ber., Amst.* 34: 133—135.